

Π Α Λ Η Ε Σ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 5 ην
Νοεμβρίου, 1972, ήμέραν Κ Υ Ρ Ι -
Α Κ Η Ν καί ώραν : 20.30 - 21.

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν περασμένη Κυριακή ἀγαπητέ μου Γιάγιο, πού ἀναφέραμε ὅτι
μιά οἰκογένεια ἀπό ἑπτὰ ἄτομα, ἐξόδεψε δραχμές πέντε κι' ἐ-
ξήντα λεπτά γιά νά μαγειρέφει ἕνα φαγητό - καί τί φαγητό -
σουπιές μέ σπανάκι. Ἐδῶ κι' ἐξήντα πέντε χρόνια, προκαλέσαμε
ἄθελά μας τήν δυσπιστία τῶν ἀκροατῶν. Μερικοί μου ἐτηλεφώ-
νησαν : Μά εἶναι δυνατόν ; Τόσο φτηνή ἦτανε τότε ἡ ζωή ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν βρίσκουνε φτηνή τήν τότε ζωή, οἱ σύγχρονοι ἀθηναῖοι καί
δέν συλλογίζονται ὅτι τότε, στά 1910, ὁ μέσος μισθός τοῦ ὑπαλ-
λήλου δέν περνοῦσε τίς διακόσιες - διακόσιες πενήντα δραχμές.
Βέβαια, ἡ ζωή τότε δέν εἶχε τίς σημερινές δαπάνες, λόγου χάριν
στήν μετακίνησι. Ταξί δέν ὑπῆρχαν τότε καί κανέναν σχεδόν
ἀθηναῖο δέν χρησιμοποιοῦσε ἀμάξι γιά νά πάη στήν δουλειά του.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀμάξι ; Θεός φυλάξοι... Μονάχα οἱ πλούσιοι ἀθηναῖοι παίρνανε
ἕνα μόνιπο γιά νά πᾶνε τό πρωῖ στήν δουλειά τους, μ' ὄλο πού
μιά κοῦρσα μέ τό μόνιπο, μιά διαδρομή νά ποῦμε δέν κοστίζε
παρά πενήντα λεπτά. Μιλῶ γιά μιά' μικρή διαδρομή : Ὁμοιοι -
Σύνταγμα. Γιά μιά μεγαλύτερη : Ὁμόνοια Μακρυγιάννη νά ποῦμε
μιά δραχμή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί χρησιμοποιοῦσε ὁ κόσμος τό τράμ...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς, θυμάμαι καλά, γιατί ήμουνα τότε παιδί, ότι τά ηλεκτρικά τράμ, έγιναν νιασθησαν στην 'Αθήνα στα 1908, έδω κι'έξηντα τέσσερα χρόνια. "Ήτανε τότε μι'ά επαναστατική καινοτομία για τήν 'Αθήνα... 'Ηλεκτρικό τράμ... Μεγάλη εύνοια και μεγαλύτερη φτήνεια.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φτήνεσα για ποιόν λόγο ; Πόσο είχε ή διαδρομή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μι'ά δεκάρα Γιάγιο. Μόνο μι'ά δεκάρα δση και νά 'τανε ή διαδρομή. Θυμάμαι ότι τό τράμ υπ' αριθμόν δύο, ήτανε τής όδοϋ Σταδίου. Πήγαινες έως τό Ζάππειο μέ μι'ά δεκάρα. Τό τράμ υπ' αριθμόν τρία, τής όδοϋ Πατησίων έως τό τέρμα, μι'ά δεκάρα. Τό τράμ αριθμός έξη, ήτανε τής όδοϋ 'Αχαρνών έως τήν όδόν 'Αγίου Μελετίου. ~~Έρω~~ "Όλα μι'ά δεκάρα... "Όμως ό άθηναίος είχε και άλλου είδους οίκονομία.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Έέρω τί έννοεις. Τά είσιτήρια συνεχείας... Τό έχω ακούσει αυτό μόνο πού δέν θυμάμαι καλά τό σύστημα
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό θυμάμαι έγώ πολύ καλά. Τό είσιτήριο του τράμ, ήτανε μπλέ. 'Υπήρχαν όμως και κάτι άλλα είσιτήρια, τά κίτρινα, λίγο μεγαλύτερα στό σχήμα, χωρισμένα σε μικρά τετράγωνα. Σε κάθε τετραγωνάκι αναγραφότανε μι'ά λέξις : Σταδίου, 'Αχαρνών, Παγιάτι, 'Αμπελόκηποι, Πατήσια... και ούτω καθ'έξης. "Ένας λοιπόν πού έμπαινε στό τράμ στό τέρμα Πατησίων για νά πάη στην δουλειά του στό Σύνταγμα, δέν πλήρωνε μι'ά δεκάρα έως τήν 'Ομόνοια και παλλη μι'ά δεκάρα για τό Σύνταγμα, μά έλεγε στόν είσπράκτορα : Συνέχεια Σύνταγμα. Και ό είσπράκτωρ έκοβε κίτρινο είσιτήριο και έσβυνε μέ τό μολύβι του τήν λέξι Σύνταγμα στό σχετικό τετραγωνάκι...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κατάλαβα... και ό έπιβάτης άμα έφθανε στην 'Ομόνοια, έμπαινε στό άλλο τράμ, του Συντάγματος και δέν πλήρωνε μά έδειχνε τό κίτρινό του τό είσιτήριο. Και πόσο κόστιζε αυτό τό είσιτήριο συνεχείας ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δεκαπέντε λεπτά, μιά μιση δειάρα δηλαδή. "Έτσι ο άθηναίος γλύτωνα μιά πεντάρα στην διαδρομή του για τήν εργασία του.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τήν λογάριαζε αυτήν τήν πεντάρα ο άθηναίος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως τήν λογάριαζε, διότι όσο κι'άν λέμε σήμερα ότι ή ζωή τότε ήτανε φτηνή, σέ βεβαιώνω Γιάγκο πώς ήτανε πανάκριβη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ~~Πανάκριβη~~ "Όχι καί πανάκριβη...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πανάκριβη σοῦ λέω. Λάβε ὑπ'ὄψι σου τά ἐνοίκια ἐν σχέσει μέ τά ἔξοδα κινήσεως. Σήμερα ἕνας μέσος άθηναίος, ἕνας ὑπάλληλος νά ποῦμε, θέλει γιά νά πάη στην δουλειά του μέ τό λεωφορεῖτο δυό μιση δραχμές καί ἄλλες τόσες γιά ἐπιστροφή, πέντε. Καί πάντε τό ἀπόγευμα, δέκα δραχμές τήν ἡμέρα. Εἴκοσι πέντε μέρες ἐργάσιμες τόν μήνα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μᾶς κάνουν διακόσιες πενήντα δραχμές τόν μήνα γιά ἔξοδα κινήσεως.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό φθηνώτερο μοῦκι νά πληρώνη χρειάζεται ὅπως δήποτε χίλιες πεντακόσιες δραχμές τόν μήνα... Τότε ὅμως τά ἔξοδα κινήσεως ήτανε μεγαλύτερα ἀπό τό νοῦκι, διότι ήθελε ο ὑπάλληλος 15 λεπτά νά πάη στην δουλειά του καί 15 νά γυρίση τριάντα καί ἄλλα τόσα τό ἀπόγευμα, εξήντα λεπτά τήν ἡμέρα, στίς 25 ἐργάσιμες ἡμέρες, χρειαζότανε δεκαπέντε δραχμές. Τό ἐνοίκιό του τόσο ήτανε περίπου, δέν περνοῦσε τίς εἴκοσι τριάντα δραχμές τόν μήνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ο μέσος άθηναίος κυκλοφοροῦσε πεζή. Τό ἀμάξι καί τό μόνιπο ἀκόμη ἐθεωρεῖτο πολυτέλεια, ἐνώ σημερα τό ταξί, ὄχι μόνο δέν εἶναι πολυτέλεια μά εἶδος πρώτης ἀνάγκης.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί βέβαια τό ἀμάξι ήτανε πολυτέλεια. Θυμήσου τό παλαιό τραγοῦδι τοῦ 1910 : Μαριανάκι στό 'χα τάξει - νά 'ρθω σπίτι σου μέ ἀμάξι - σάν ἐρθῆ 'Αποκρηά. Αὐτά φῶς μου ἔχει ο ἔρως - κοίτα μή μ'ἀκούση ο γέρος - καί ξυπνήση τῆ γρηά...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σκέφου όμως τί πολυτέλεια έθεωρετο τό άμάξι. 'Ο έρωτευμένος κανταδόρος θά περίμενε νά 'ρθη 'Αποικηά για νά αποφασίση τήν δαπάνη ενός άμαξιού. Κι 'όστερα πιπιλίζομε σάν καραμέλλα τήν νοσταλγική φράσι : Τά παληά καλά χρόνια...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Παληά ναί, καλά όμως... ποϋ τά είδανε τά καλά χρόνια ; Φτώχεια καί κακομοιριά. Τά κρεοπωλεία, κλείνανε τήν Σαρακοστή, γιατί ό άθηναίος τό ριχνε δήθεν στήν νηστεία για ν'άποφεύγη τήν δαπάνη τής άγοράς του κρέατος...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί δέν θά ήτανε άκριβό τό κρέας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για τήν έποχή του άκριβό. Δυό μιση δραχμές τήν όικιά έπαιρνε ό άθηναίος άρνάκι του γάλακτος. Τρεις δραχμές τό μοσχαρακι καί άν ήθελε κανείς νά φάη Λουλούνα, έπλήρωνε όγδόντα λεπτά τήν όικιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ογδόντα λεπτά κρέας τήν όικιά ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνο ή Λουλούνα
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ήτανε ή Λουλούνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό χονδρό βωδινό, κρέας ποϋ για νά βράση ήθελε τρεις καί τέσσερις ώρες.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί για ποιόν λόγο τό λέγανε τό βωδινό : Λουλούνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ητανε τότε τής μόδας τό τραγοϋδι : Λουλούνα μου σέ άγαπώ... Τά χασάπικα λοιπόϋ ποϋ θέλανε νά τραβήξουν πελατεία, βάζανε στήν είσοδο του κρεοπωλείου δυό τρεις λαϊνούς όργανοπαίτες καί παίζανε όλη τήν ήμέρα τήν Λουλούνα. "Έτσι συγιεντρώνανε τήν πελατεία ένώ διαλαλούσανε : 'Ογδόντα λεπτά ή Λουλούνα 'Ογδόντα ή Λουλούνα ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σέ τί διαφημηστικά μέσα κατέφευγε τότε ό κόσμος. Κρεοπωλείον μετά μουσικής. "Όμως μιá καί μιλήσαμε για τήν Λουλούνα, καλό θά ήτανε νά μās τήν θυμίζε καί ή φίλη μας ή Κλειώ...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεία πιάνου) Γλυνά λογάνια έχω νά σοϋ πώ...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιά καί μιλήσαμε γιά κρεοπωλεία, ἀγαπητέ μου Δημήτρη, θυμάμαι ὅτι κάποτε μοῦ ἔλεγαν ~~ὅτι~~ πὼς τὰ κρεοπωλεία τῆς παλιᾶς Ἀθήνας, συνήθιζαν νὰ ἔχουν παράξενες ἐπιγραφές. Μοῦ λέγανε γιά κάποιο κρεοπωλεῖο στήν πλατεία Βάθης πού εἶχε μιὰ πινακίδα : Κρεοπωλεῖον, ἢ Ὠραία Βοσκοπούλα... Ἕναι ἀλήθεια ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ Ὠραία Βοσκοπούλα ; Γεγονός... Τό θυμάμαι πολύ καλά, ὅπως θυμάμαι κι' ἓνα κρεοπωλεῖο στήν Κεντριή Ἀγορά μέ πινακίδα : Τό σφαγεῖον τοῦ Νέου Σιανάγου
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄκου τί σιέφθηκε ὁ καινοτόμος χασάπης : Τό Σφαγεῖον τοῦ Νέου Σιανάγου...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ἄλλο ἓνα, πάλι στήν Ἀγορά. Κρεοπωλεῖον τό Ὑπεύθυνον. Μά ἐκεῖνο πού ἐδημιούργησε συζητήσεις ἦτανε ἓνα μαγαζὶ στήν ἀγορά, πού ἐπεγράφετο : Ἀ κ ρ ο π ω λ ε ῖ ο ν...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀκροπωλεῖον ; Καί τί πουλοῦσε ; Τὴν Ἀκρόπολι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔτσι νόμισαν μερικοὶ καί μάλιστα ξένοι. Ὅτι κάποιος ἀπεφάσισε νὰ πουλήσῃ τὴν Ἀκρόπολι... μά ὁ χριστιανὸς αὐτὸς στό μαγαζάκι του πουλοῦσε ποδαράκια... τὰ ἄκρα τῶν ζώων καί ἀπὸ τὰ ἄκρα, εἶχε δημιουργήσει τὴν λέξι : Ἀκροπωλεῖον... Φυσικὰ τὸν εἶχανε πάρει στὸν μεζέ οἱ παλαιοὶ ἀθηναῖοι καί ὅταν πηγάζιναε νὰ ~~φωκιάσει~~ φωνίσουν τοῦ λέγανε : Μοῦ δίνεις μισὴ ὀκτῶ Ἀκρόπολι ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικὰ. Καί ὁ Σμαφᾶκος ; Ἡ Ἠλίας Σαμφᾶκος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποῦ τὸν θυμήθηκες τὸν Σμαφᾶκο ; Αὐτὸς δέν εἶχε κρεοπωλεῖον μά ἓνα μαγαζάκι στήν ὁδὸν Ἀθηνᾶς. κοντὰ στήν Ἀγορά ὅπου ἐτηγάνιζε : Μαρίδες καί συκωτάκια, τίποτε ἄλλο. Καί εἶχε μιὰ πινακίδα στό μαγαζὶ του : Μαριδο-συκωτο-τηγανιστήριον...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἦτανε τρελλὸς αὐτὸς ὁ Σμαφᾶκος.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἕνας ἀγαθὸς καί ἀκίνδυνος τρελλὸς. Πίστευε πὼς εἶναι ποιητῆς, δημοσιογράφος, πολιτικὸς καί μάγειρος. Ἐξέδιδε καί μιὰ ἐφημερίδα : Σ κ ο ρ π ι ὀ ς...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τώρα θά σέ καταπλήξω. Θυμάμαι όλόκληρο τόν τίτλο τῆς ἔφημερίδας τοῦ Σαμφάνου. "Ακουσέ 'τον :

Πατριαρχεύοντος τοῦ 'Ιωαννίμ
 Βασιλεύοντος τοῦ Γεωργίου τοῦ πρώτου
 Πρωθυπουργοῦντος τοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη
 'Αστυνομέθοντος τοῦ Κουσουλάκου
 Δημοσιογραφοῦντος τοῦ 'Ηλία Σαμφάνου
 ἔφημερίς : Ο Σ κ ο ρ π ι ό ς !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πραγματιᾶ μέ καταπλήσσεις. Αὐτός ἦτανε ὁ τίτλος τῆς ἔφημερίδας τοῦ Σαμφάνου, πού τήν στοιχειοθετοῦσε μόνος του, τήν ἔγραφε φυσικά μόνος του, τήν ἐτύπωνε μόνος του καί τήν πουλοῦσε ἐπίσης μόνος του.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί τύπος ἦτανε αὐτός ὁ Σαμφάνος ;
 ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐνα κοντό ἀνθρωπάκι, μέ μαῦρα πικνά μαλλιᾶ καί κατὰμαυρα γένηια. Τά μάτια του πετοῦσαν σπίνθες τόσο πού ἦτανε ζωηρά... καί τόν εὔρισκες παντοῦ, σ' ὄλα τά καφενεῖα νά βγάξῃ λόγους πολιτικούς ἀνεβασμένους σέ μιᾶ καρέικλα καί ὅπως ἦτανε φυσικό κᾶθε του λόγος τελείωνε στερεότυπα ὡς ἑξῆς : Μά ὄλα αὐτά, ἀγαπητοί μου συμπολιῖται τά ἀναπτύσσω πολύ καλύτερον εἰς τό σημερινόν φύλλον τῆς ἔφημερίδος μου τήν ὁποίαν σᾶς παρακαλῶ ὅπως ἀγοράσετε...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί κᾶθε πότε ἔβγαينه ὁ Σκορπιός τοῦ Σαμφάνου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ποτε εἶχε ὁ ἐκδότης του λεπτά. Πουλοῦσε τήν ἔφημερίδα καί μέ τίς εἰσπραξείεις τῆς ἀγόρασε μαρίδες καί λάδι γιά τό μαγαζάκι του. "Ἐπειτα ἀπό τίς εἰσπράξείεις τοῦ τηγανιστηρίου, ἐξέδιδε τήν ἔφημερίδα του... καί ο ὕτω καθ' ἑξῆς.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Αρχίσαμε τήν κουβέντα μας ἀπόφε ἀπό τήν συγκοινωνία τῆς παληᾶς 'Αθήνας καί πέρασε στόν Σαμφάνο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἔτσι τά 'φερε ἡ κουβέντα. "Ὅμως ἄς ξαναγυρίσωμε στήν συγκοινωνία. Λέγαμε γιά τά ἤλεκτρικά τράμ νομίζω...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναί, πού ἔκ αναν τήν ἐμφάνισί τους γύρω στά 1908. Πρίν ὅμως ἀπό τά ἤλεκτρικά τράμ, τί ὑπῆρχε ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Υπήρχαν οί ίπποσιδηρόδρομοι... Τά τράμ μέ τά άλογα... Καί μάλιστα, όρθότερα οί ίπποτροχιόδρομοι. Σκέφου ένα βγαόνι έλαφρό βέβαια, άνοιχτό άπ'όλες τός πλευρές μέ παράλληλους πάγιου. Δέν θά μπορούσε νά τρέξη περισσότερο άπό 9 -10 χιλιομέτρα τήν ώρα, άφού χρειαζότανε σχεδόν μισή ώρα γιά νά φτάση έως τό Ζάππειο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μισή ώρα γιά νά πάη στό Ζάππειο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιά νά πάη είπαμε, γιατί ήτανε άνήφορος. Τήν έπιστροφή, στόν κατήφορο τήν έκανε πολύ συντομότερα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στο Ζάππειο πού ήτανε ό προσφιλής περί ατος τών άθηναίων.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Προσφιλής γιατί ήτανε και μοναδικός. "Ολοι οί άθηναίοι δίνανά ραντεβού τους στό Ζάππειο... άφού και τό παλιό τραγούδι, ένείνη ή κλασσική πόλη, τό Ζάππειο άναφέρ ει...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεία πιάνου) Στο Ζάππειο μιά μέρα - περιπατούσα κι'άπάντησα μιά νέα - ξανθομαλλούσα...
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στα Ζάππειο μιά μέρα περιλάτουσα... Καί μόνον αυτό ; θυμήσου και άλλο παλαιότατο τραγούδι : Στο Ζάππειο σε πρωτόειδα... κι'όστερα στην πλατεία... Τι έσήμαινε αυτό ; "Οτι τό Ζάππειο ήτανε ό μοναδικός περίπατος τών 'Αθηναίων και μέ τά φυλλάματα πού είχε, ό τόπος κάθε έρωτικής συναντήσεως...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πραγματικά. 'Υπάρχει κι'ένα σατυρικό στιχούργημα του Σκόκου πού αρχίζει ως εξής : Του Ζαππειού τά παγνάκια - τά 'ξερε καλά ή Κάκια - και τά είχε συμπαθήσει - γιατί σ'δλα είχα καθήσει και βεβαίως όχι μόνη... νά σ'αυτό, μέ τόν 'Αντώνη - καιστό άλλο ένα βράδυ - ήταν μέ τόν 'Ζαλιβιάδη - και στό παρακάτω πάλι - μιά βραδυά μέ τόν Μιχάλη - και στό τέταρτο, ποιός ξέρει... πιθανώς μέ τόν Λευτέρη ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί στό πέμπτο τό παγνάκι - άγκαλιά μέ τ'ν Γιωργάκη - και στό έκτο μέ τόν Γιάννη - όταν βγήκανε σεργιάνι...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο πού τό θυμάσαι Γιάγιο
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά' όχι όλο, γιατί ξέρω ότι ό Σκόκος στό σατυρικό αυτό στι-
χούργημα του αναφέρει κάπου είκοσι όνοματα μέ τά σχετικά
παγιάκια...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό γεγονός είναι ότι ό έπιτροχιόδρομος τής όδοϋ Σταδίου
πού έφθανε έως τό Ζάπειο, είχε τήν μεγαλύτερή του κίνηση
άπό τούς άθηναίους πού θέλανε νά πώνε νά δροσιστούν στό
Ζάπειο... καί τό κωμικό είναι, ότι επειδή ή όδός Σταδίου
είναι άνηφοριή, τά δύο άλογα δέν άρριούσαν για νά τραβήξουν
τό κατάφορτο τράμ καί στήν γωνία τής όδοϋ Περισσόγλου, περι-
μενε πάντα μία ένίσχυσις.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ένίσχυσις;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ένας άνθρωπος τής Έταιρείας μ' ένα τρίτο άλογο. Μόλις τό
τράμ κερνούσε άπ' έκει, όπου άρχιζε ό άληθινός άνήφορος, ό
ένισχυτής, γάντζωνε τό άλόγο του δίπλα στά άλλα δύο καί
τό τράμ τό έσυραν τώρα τρία άλογα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μοϋ έλεγες άλλοτε ότι έντός άπό τά τράμ μέ τά άλογα ύπήρχαν
σαν μέσα συγκοινωνίας καί τά βιζαβί...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποϋ τά θυμήθηκες τά βιζαβί ; Κάτι άμαξάκια έλαφρά καί άνοιχ-
τά μέ μία πάνινη τέντα άπό πάνω καί τέσσερις θέσεις. Αύτά
δέν ξεκινοϋσαν άν δέν συμπληρώνανε καί τίς τέσσερις θέσεις
μέ δύο δεκάρες τό άτομο... καί άκουγες τόν άμαξά νά φωνάζη :
Μία θέσι για τό θησεϊον καί φεδγομε... μια θέσι για τό θη-
σεϊον... Καμμιά φορά τύχαινε νά είναι πολύ βιαστικός ένας
άθηναϊος καί πλήρωνε τήν άδεια θέσι για νά φέρη τό βιζαβί.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είπες δύο δεκάρες είχε ή θέσις στό βιζαβί. Καί στό τράμ
μέ τά άλογα πόσο είχε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μία δεκάρα. Μά τί νομίζεις Γιάγιο ; 'Η πεντάρα καί ή δεκάρα
ήτανε τά πιό τρεχούμενα νομισματα τής έποχής εκείνης. Μία
πεντάρα ένα κολουρι, μία πεντάρα ένα λουκοϋμι, μία πεντάρα

μιά έφημερίδα, μιά δεκάρα ένας καφές, μιά δεκάρα ή έφημερίδα του Σουρής, ο Ρωμηός κάθε Σάββατο... δύο δεκάρες, μιά μακαρονάδα σέ καλό έστιατόριο, γιατί στίς ταβέρνες είχε μιά δεκάρα. Τόσο πολύ είχανε καθιερωθεί γιά τρεχούμενα νομίσματα ή πεντάρα και ή δεκάρα πού ο κόσμος τούς είχε δώσει και όνόματα : 'Η φιλή και ή χοντρή...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά τήν ανάμνησι λοιπόν τής φιλής και τής χοντρής, ές θυμηθούμε και κανένα άθηναίϊκο παλαιό τραγοϋδι πού θ'άφήσωμε τήν Κλειώ νά τό διαλέξη...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τ ρ α γ ο υ δ ι

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είπαμε λοιπόν γιά τά τράμ μέ τά έλογα, τούς ίπποτροχιοδρόμους, σύμφωνα μέ τήν έκφρασι τής έποχής, είπαμε και γιά τά βιζαβί πού μαντεύω ότι θά είχανε άποικηθεί έτσι γιατί οί θέσεις των θά ήτανε άντιρυστές... βίζ-ά-βί... Καί αύτά τά βιζαβί έπαιρναν τέσσερα άτομα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καμμιά φορά και πέντε γιατί ο ένας καθότανε δίπλα στόν άμαξά, μέ μικρότερο ναύλο, μιά δεκάρα άντί δύο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άλλο μεταφορικό μέσον ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσιώτατα τά άμάξια, πού ήτανε όλα λαντώ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μόνιππα δέν ύπήρχαν άκόμη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά μόνιππα έφθασαν πολύ άργά στην 'Αθήνα, γύρω στά 1900 ίσως ένα δύο χρόνια νωρίτερα. Είναι γνωστόν ότι όταν ο Μιμηιος ο ιστορικός έραστής παρακολουθούσε τήν Μαίρη στους περιπάτους της, μέ κλειστό λαντώ τήν παρακολουθούσε...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δ α ν τ ώ : γαλλική προφορά τής γερμανικής πόλεως Λαντάου γιατί σ'αυτήν τήν πόλι κατασκευάσθηκαν τά πρώτα άμάξια αύτου του τύπου.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όσο γιά τά μόνιππα, πού ήρθανε άργότερα και οί αθηναίοι τά λέγανε Μ α ρ ί κ ε ς, είναι γνωστόν ότι είναι ίταλικής κατασκευής ενός εργοστασίου άμαξιών κάποιου ίταλου Μαρίνα.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί εἶπανε τότε ἕνα σωρό σαχλαμάρες ὅτι τάχα ἕνας ἀμαξᾶς ἀποκαλοῦσε τό ἄλογό του Μαρίνα καί ἀπ'αὐτό ἀπειλήθησαν ὅλα τά μόνιπα μέ αὐτό τό ὄνομα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί γιά νά συμπληρώσωμε τήν φιλολογία τῆς συγκοιμωωνίας θά φθάσωμε σ'ἕνα μεγάλο σταθμό, γύρω στά 1910, ὅταν στήν ὁδόν Σταδίου, κοντά στά Χαυτεῖα, εἶδανε οἱ Ἀθηναῖοι τό πρῶτο αὐτοκίνητο λεωφορεῖο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά μιλάς ; Αὐτοκίνητο λεωφορεῖο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σοβαρώτατα. Τήν ἐποχή ἐκεῖνη, δέν εἶχαν δοκιμάσει πολλοί Ἀθηναῖοι τήν διαδρομή μέ αὐτοκίνητο... Ἐλάχιστα ἀμάξια ὑπῆρχαν στήν Ἀθήνα. Τά περισσότερα ἰδιωτικά καί κάτι λίγα ἀγοραῖα καί φυσικά ἦτανε πανάκριβα. Ὅταν λοιπόν ἕνας ἐπιχειρηματίας ἐτοποθέτησε στήν γραμμή τῆς ὁδοῦ Σταδίου αὐτοκίνητο λεωφορεῖο ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι ἔτρεξαν νά μποῦνε σ'αὐτό, γιατί πήγαινε στό Ζάππειο μέσα σέ δέκα, λεπτά... Τήν ἴδια ἐκεῖνη ἐποχή περίπου εἶχαν κυκλοφορήσει καί τά ἠλεκτρικά τράμ μὰ ὁ κόσμος ἤθελε τό αὐτοκίνητο γιατί ἦτανε κάτι καινούργιο καί μποροῦσε ὁ καθένας νά πῆ : Μπήκα καί σέ αὐτοκίνητο... μέ καρὰρι καί μέ πεηφάνεια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικό τό βρίσκει. Μπήκα καί σέ αὐτοκίνητο...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βροχή πέφτανε τότε οἱ ἀρωτησεις : Δέν ζαλιστηκες . "Οχι... Δέν σοῦ ῥεθε εέμετός ; "Οχι, ὄχι... οὔτε πονοκέφαλος ; "Οχι... Τό μόνο καιό ἦτανε ὅτι τότε δέν εἶχανε τά αὐτοκίνητα Μίζ-ἄν-μάρς...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί κατέβαινε ὁ ὁδηγός μέ τήν σιδερένια μανιβέλλα καί ἔρχιζε τό ~~φρέν~~ γκρ...γκρ... γκρ... ἕως ὅτου νά βάλῃ μπρός τήν μηχανή-μαζευότανε
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τό πλήθος ~~μαζευότανε~~ γύρω γύρω καί χάεεε φωνάζοντας : "Αντε... δός'του... ἀκόμη μιά φορά...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἰδρωνε, παιδευότανε ὁ φουκαρᾶς ὁ ὁδηγός μὰ καμμιά φορά ἔπαιρν δρόμο ἢ μηχανή καί τρανταζότανε τό ἀμάξι ὑπό τās λαχάς τοῦ πλίθους τῶν χαζῶν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτά συμβαίνουν πάντα Γιάγιο μου σέ κάθε καινούργια ἐπι-
νόησι...θέλεις νά σοῦ πῶ ἕνα ἄλλο παράδειγμα ; Στήν Κηφι-
σιά, ὑπῆρχαν πάντα περιβόλια καί στήν πλατεῖα τῆς Κηφισιάς
στόν Πλάτανο, τόν ἱστορικό πλάτανο τῆς Κηφισιάς, ὑπῆρχαν
μερικᾶ περιποιημένα παρτέρια μέ λουλούδια. Αὐτά τά ποτί-
ζανε οἱ κηπουροί μέ μεγάλα ποτιστήρια, μά κάποτε ἕνα δή-
μαρχος τῆς Κηφισιάς, ὁ Διονύσιος Μουστάκας νομίζω, ἔφερε
σωληνες γιά τό πότισμα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἔκαναν ἐντύπωση οἱ σωληνες τοῦ ποτίσματος στούς ἀθηναίους ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αν ἔκαναν ἀντύπωση ; Ἄνεβαίνανε οἱ ἀθηναῖοι στήν Κηφισιά
γιά νά δοῦνε πῶς γινότανε τό κατάβρεγμα τῆς χλόης μέ τούς σω-
ληνες, πού ἔξακοντίζανε τό νερό σέ δύο καί τρία μέτρα ἀπόστασι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Καί φαντάζομαι τά σχόλια τοῦ κόσμου : Βρέ βρέ βρέ... πῶς τό
πετάει τό νερό... "Αμ'τί θάρρεφες ; Μέ τά ποτιστήρια θά γίνεται
ἡ δουλειά ; Εὐρώπη παιδί μου. Εὐρώπη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Καί οἱ σωληνες τοῦ νεροῦ ἔφερναν τήν Ἑλλάδα στήν πρώτη μοῖρα
τοῦ πολιτισμοῦ... Κάτι ἀνάλογο συνέβη στήν πλατεῖα Ὁμονοίας
ὅταν τήν ἀσφαλτοστρώσανε στά 1905 νομίζω. Ἔχανε τότε κάτι σι-
δερένιους σωληνες μέ μικρός ρόδες γιά νά μετακινουῦνται καί νά
καταβρέχουνε τήν ἄσφαλτο... Μά γιά τήν πλατεῖα Ὁμονοίας θά
πρέπη ν' ἀσχοληθοῦμε μιάν ἄλλη φορά, γιατί κανένας ἀθηναῖος
δέν θά φαντάζεται ὅτι στή μέση τῆς Ὁμονοίας, ὑπῆρχε πάλιο
ὄπου τραγουδοῦσαν καί χόρευαν ξένες ἀρτίστες ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Ας φυλάξουν λοιπόν οἱ ἀπροαταί μας τήν ὄρεξι τους γιά τήν
=ερχόμενη Κυριακή. Γι' ἀπόψε θά τελειώσωμε ὅπως συνήθως μ' ἕνα
παλιό τραγοῦδι πού θά μᾶς πῆ ἡ Κλεώ...